

Trước hết, chúng ta không thể không vui mừng nhận thấy, Ngô Bô Châu là một số kiến thức sâu sắc trong khoa học, xứng đáng được tôn thờ và tôn vinh trong công đồng người Việt chúng ta, bất kể là người Việt quốc nội hay hải ngoại.

Giữa tràng pháo tung hô đón chào Ngô Bô Châu của các phòng thí nghiệm truyền thông trong nước, bất chợt tôi được đọc một bài viết rất thú vị là ... thế nào nhỉ, thôi thì cứ tạm gọi là “ngọt ngào” trong blog của Giáo sư Nguyễn Văn Tuấn: Tác giả mới lòng xót xa cho thân phận của các nhà khoa học Úc Châu.

Tôi trích nguyên văn để chúng ta cùng chia buồn với Giáo sư Nguyễn Văn Tuấn:

“Nhìn cách làm của Việt Nam, tôi thấy ngậm ngùi cho các nhà khoa học Úc. Úc có nhiều người đoạt giải Nobel y học. Tính từ 1915 đến nay, Úc đã có 9 người được trao giải Nobel y học và 1 người giành giải Fields. Không biết từ đây thì sao, nhưng từ ngày tôi đến Úc đến nay (30 năm) tôi chưa thấy một nhà khoa học Úc đoạt giải Nobel được công nhận và vinh danh như ở Việt Nam ta. Còn như ở đây, khi ông Barry Marshall, hay từ đó là Peter Doherty và mới đây nhất là Elizabeth Blackburn (cả hai đều có song tịch Mỹ và Úc) được trao giải Nobel y học, báo chí Úc chỉ có khoảng 10 dòng chữ, thậm chí 5 dòng chữ (như trường hợp bà Blackburn) để đưa tin. Không có phóng viên theo dõi. Không có tiếng gọi từ hàng nghìn gia đình. Không có tiếng bút. Không ai lên tiếng cho căn bệnh. Không có tiếng thán máy bay bạch kim. Không có lễ đón sân bay. Không có truyền hình trực tiếp. Không có vinh danh trong Quốc hội. Ông Peter Doherty khi về Úc vẫn phải nộp đơn xin chức danh NHMRC Fellow như bao nhiêu người khác (hoàn toàn không có đặc cách), cũng phải xin tài trợ cho nghiên cứu như các nhà khoa học khác trong nước. Trong một buổi nói chuyện tại Viện Garvan, ông còn nói rằng chỉ có khoảng 50% đơn xin tài trợ của ông là thành công, phần nửa bị bác!”

Nghe Giáo sư Nguyễn Văn Tuấn chúng ta thấy thật buồn. Chances Giáo sư Tuấn xa quê đã lâu, nên quên mất truyền thống quê ta... Ta hãy nhớ lại thời xưa, không xa lắm đâu, khi đến ông nghề thì võng lủng võng làng vinh quy bái tổ, mới hời khao cày làng, vua phong tước, có khi còn gả Công chúa để bệch luôn ông nghề thành Phò mã, rồi vua còn ban cả trăm mẫu ruộng công điền.

Đến thời Tây học, ngay như tôi mới đi học Certifica (hết bậc tiểu học hiện nay), đã phải vào quê khảo cổ làng, đến cả làng đón rước, rồi cũng đến cả gọi là ông Hàn (???) vì quê thời tôi cũng không rõ do đâu mà tôi đến cả trao một tờ chứng chỉ, ghi là “Membre de l’Académie Française” (thành viên của Viện Hàn lâm khoa học Pháp), và người ta đã gọi ông là “Hàn lâm học sĩ”, nhà quê các cụ gọi tắt là “Ông Hàn”, y chang các bác “Viện sĩ” thời nay.

Vậy thì thời nay Giáo sư Ngô Bô Châu với cái làng Việt Nam, đến cả võng lủng đón đưa trên sân bay thời đó... thì đâu có gì mà Giáo sư Tuấn cho là lạ như ??? Cũng cả quần trẻ ng কেন cả đêm không ngủ, rồi đến cả tên các ông Chánh tổng, Lý trưởng xưa đón tiếp, rồi cũng đến cả hùa phong thời phong học, ... cả mẩu mẩu viển vông suốt cả cấp cao, cũng đến cả cam kết cả cấp lũng cả mấy trăm đô la một tháng, ... và còn cho cả trăm mét vuông công học, công thổ.

Tôi liên tưởng đến... hình như vốn là kẻ chèn quen biết từ cuối thập niên 1960: Mấy ông nghề thu hoạch đàn anh của tôi vào bô xong luận án Phó tiến sĩ ở Liên Xô với nước liên lạc đến cả Thủ tướng Phạm Văn Đồng mới cả... Rồi từ năm 1974-75, Hà Nội bắt đầu phân nhà cho Phó tiến sĩ và Tiến sĩ, rồi các Tiến sĩ mới với nước cũng đến cả giao lãnh đạo một số viện nghiên cứu với những khoản đầu tư to đùng, có viện còn đến cả công an canh phòng cả một và đến cả tiêu “mất phí” với những khoản đô la kẻ thù, ... mà đến cả bây giờ vốn quên quy tắc toán, không những thế, mất cái... “nhà” của chúng ta còn lấy công trình nghiên cứu của quân đội làm của mình đến rồi sau đó leo lên đến cả nhào cao cả cả quan quyền lực, người phán chính sách khoa học quốc gia.

Vậy mà nền khoa học nước ta vốn ế ẻch, chừa thây vùn vụt tiến lên.

Xem ra “Xưa” với “Nay” cũng chứng khác nhau là mấy, thế là... tôi chợt nhớ đến một câu thơ của Tố Hữu, và xin mượn phép “nhái” thơ ông: “Mấy trăm năm ta vốn cả là ta”.

Nhân sự kiện này, cũng như hồi đầu thập niên 1970, Nhà nước ta cũng có những quy tắc để nhấc cấc kẻ mạnh đến cho ngành này ngành kia, có nơi như đến cả một khoản lớn bằng... cả một góc cái khoản mà Nhà nước cho Vinashin “vay” nợ, đến rồi đến năm 2020, sẽ có tới 70% giới viên toán có bằng Tiến sĩ, ... Việt Nam từ xếp hạng thế 55 lên đến thế 40 với toán, rồi lại còn mất “chỉ số liên lạc” đến năm nào đó sẽ có một Ngô Bô Châu thế hai, cả như là có hai Ngô Bô Châu thì làm để oản cả nền khoa học cả đến nước này.

Khi đến những dòng tin nước lòng người này tôi lại chợt nhớ đến một câu chuyện vui vui trong một bài học của sách “Quản văn giáo khoa thư” lớp sáu đến cả các soạn giả Trần Trọng Kim, Nguyễn Văn Ngọc, Đặng Đình Phúc và Đỗ Thận mà tôi đến cả học từ thời thơ ấu. Chuyện kể rằng (xin trích nguyên văn):

... Có một bác nhà quê dốt nát, thây một ông cả già học khi đến cả sách, thì lại đeo kính vào mắt. Bác trưởng rường học cả đeo kính vào thì đến cả sách. Một hôm, bác ra tắm, vào ngay một hiên để mua kính. Bác giới một quyển sách ra, cả mẩu trộm một để thế kính. Bác thế luôn đến năm bằng thế kính, mà thế nào bác cũng chê rường xấu. Nhà hàng lấy làm lạ, hỏi rằng: “Vậy ông có biết đến cả không đã?” Người nhà quê gét lên, trả lời rằng: “Ồ hay! Nếu tôi mà biết đến cả, thì hà thế tôi phải đến đây mua kính của bác” Nhà hàng phì cả, bô rằng: “Đây tôi không có thế kính nào đến cả sách cả. Ông mua xem đến cả sách, xin hãy với học quốc cho thông đã”.

Độc lập nhúng dòng này, tôi nảy ra câu hỏi: Phải chăng nay các bác nhà quê đang từng rùng rợn khoa học Việt Nam đeo vài “cái kính” mang tên “Ngô Bô Châu” vào thì tất sẽ phát triển vùn vụt... Hay là nói nhảm ông chủ hiểu kính: “Xin [cái nền khoa học Việt Nam này] hãy vẽ học chủ quố c ngồ cho thông đã”.

Phải chăng cái sô “học quố c ngồ cho thông cái đã” đây là học cái chính sách đi vớ i khoa học, cách thức tổ chức khoa học và quản lý cái học thúng khoa học ỳ. Cái “chủ quố c ngồ vẽ tổ chức khoa học” này ờ ta còn nhữ u vớ n đầ quá. Tôi nghe nhữ u “nhà” lờ n tiề ng phê phán Chính phủ, nhúng học lờ i quên nghĩ vẽ mình. Chính tại tôi đã nghe ngài Giáo sư NVT, đầ ng kim Viề n trầ ng, kiêm Chủ tịch Hội đầ ng khoa học của mắ t viề n nghiên cứu vẽ toán to tầ ng giồ a thồ đô, đã lờ n tiề ng kêu gồ i trong bài tham luận tồ i nhà 39 Trầ n Hội ng Đồ o (trầ sồ Bồ Khoa học và Công nghệ), là “Hãy tổ bồ quố n lý khoa học”. Không hiểu tổ bồ quố n lý thì ngài Viề n trầ ng làm sao mà tổ chức đầ c cái viề n của ngài đầ đầ ng đầ c hàng thồ bồ n mồ i trên thồ giồ i??? Kêu gào tổ bồ quố n lý khoa học mà lờ i cồ khồ khồ giồ rồ t cái ghồ Viề n trầ ng?... Oái oăm thay! Hèn nào cái nền khoa học của ta nó lung tung là đúng.

Tồ mồ y thồ p niên rồ i, cồ mồ i khi chồ ng kiồ n cồ nh vồ ng lồ ng nghềnh đón các quan trồ ng vẽ làng tôi lờ i thồ y xót xa cho cái thân phận của nền khoa học nước nhà.